

Písmo svaté v díle Jana Amose Komenského

Proroctví Aggea Proroka

svatý Prorok tento, Júdské po navrácení se jejich z Babylona tresce pro dřímavost a mrtvost při
bě Boží, kterouž na sobě prokazovali zanedbávající stavení Chrámu Božího: Pročež poz
iv jich, poněvadž při svých domův stavení a zpravování, i opatrování hospodářství byli be
smyslíce sobě aby se ochotně a horlivě i k této svaté práci obrátili, k tomu jich, ukazuje jim ja
o slušné, poctivé, ne nesnadné, ovšem jak užitečné, opravdově probuzuje, a napomíná: přic
i o království Krystovu milostné Boží zaslíbení.
Má 2 kapitoly.

Obsah

Opravdu je to „jako za Marie Terezie“?	Aktuality ze světa	18
Aneb škola volá	Aktuality z KS	20
Dobré věci překážejí těm nejlepším	Prosba o modlitby	21
Zapomenutá identita	Ohlédnutí za XcamPem 2017	22
Písmo svaté v díle	Literární hlídka	22
Jana Amose Komenského	Velký objev?	23
Predestinace?	Výpisky odjinud	24
Pán Bůh mi teď hodně věcí vrací	Tip na výlet	26
	Kde se vzala „blbá učitelka“?	27

Opravdu je to „jako za Marie Terezie“? Aneb škola volá

Léto plné krásných akcí, pořádaných pro mladé i starší v našich sborech, je za námi. Stálo by za to zamyslet se nad začínajícím školním rokem. Nad čím konkrétně? No přeci nad jedním významným výročí, které je tak trochu ve stínu našeho velkého jubilea výročí Reformace. V květnu uplynulo tři sta let od narození rakouské císařovny Marie Terezie. Nabízí se proto připomenout si její reformu školství a zavedení povinné školní docházky.

Rád si pouštím při svých cestách autem vyznání a svědectví osobností, které ve svém životě něco velkého dokázaly a které jsou významné ve svém oboru. Rád také čtu jejich životopisy. Jednotlivé životní příběhy se liší, přesto však mají tyto biografie výrazný sjednocující prvek. Kromě odkazu na rodinu a dobré rodiče to jsou velice často právě učitelé, kteří zanechali v životě slavných a úspěšných lidí nesmazatelnou stopu a měli klíčový význam pro formování jejich charakteru.

Marie Terezie měla kromě jiných politických i vojenských úspěchů zásluhu na tom, že na našem území započala školská reforma. V konkurenci s protestantskými zeměmi už nestačil archaický církevně-katolický školský systém a bylo nezbytné přizpůsobit jej potřebám měnící se doby.

Opravdu, učitelé a škola mají klíčový význam pro stát a Marie Terezie si to uvědomovala stejně tak, jako si to uvědomuje každá moudrá státní správa. Dobří učitelé jsou těmi, kteří mají pro blaho státu, národa i místní komunity nesmírný význam.

Asi jen málokdo nezná Steva Jobse,

jednu z nejinspirativnějších osobností této planety. V knize *Cesta Steva Jobse* od Jay Elliota je pasáž věnovaná jeho učiteli. Byla to právě ona, kdo mu věřil a kdo díky svému hlubokému přesvědčení dostal Stevovu kreativitu, dokonale skrytou za lumpárnami, na povrch. Stojí za to citovat: „*Steve byl od nejnižších tříd něco jako narušovatel pořádku. Pak jedna učitelka, paní Hillová, poznala, že je opravdu velmi bystrý, a podplácela ho, aby usilovně pracoval a studoval. Používala k tomu peníze, bonbony a stovebníci fotoaparátu. Steva to velmi motivovalo. Dokonce si sám vybrousil čočky. Ve smithsonovském interview Steve řekl: ‚Myslím si, že jsem se v tom roce naučil teoreticky více, než v celém svém dalším životě.‘ Jde o zajímavý příklad toho, jak může jeden učitel změnit celý studentův život.*“ A Jobs ještě dodává: „*...kdyby nebylo paní Hillové ve čtvrté třídě, určitě bych skončil ve vězení.*“

Nemohu nezpomenout na svoje učitele a na jejich slova povzbuzení. I když příznávám, že najít na mně něco k pochvale nebylo vůbec lehké. Nedávno jsem při procházení starých dokumentů narazil na svá vysvědčení. Vskutku už jsem zapomněl třeba na to, že jsem dostal čtyřku z hudební nauky na Lidové škole umění. O ostatních zapomenutých „úspěších“ raději nemluvě. Ale na slova povzbuzení svých učitelů, kteří nahlédli do mého deníku četby, si pamatuji do dnešního dne.

Často se zpochybňuje význam učitelů a zpochybňuje se i význam předosvětské panovnice. Občas slýchávám kritiku josefovských i předjosefinských reforem. Chápu, že mnohým vadil a vadí konec církevního monopolu na vzdělání. Marie Terezie nám předala povinnou necírkevní, nekatolickou školní

docházku. Je to naše dědictví. A podobně jako o každé jiné dědictví se i o něj musíme starat, kultivovat jej a rozvíjet. Učitelé jsou vedle rodičů klíčoví pro naši budoucnost a pro to, jak to v naší zemi bude fungovat.

Zbyšek Kaleta

Dobré věci překážejí těm nejlepším

U nás v Těrlicku letos sloužil diákon Lukáš Sztefek na téma Zapomenutý Bůh – Duch svatý. Mluvil o tom, jak je pro nás důležité slyšet hlas Ducha svatého. Poznat, že je to On a ne něco jiného a pak ho poslechnout! (1S 15,22)

V této souvislosti bych rád zmínil, co jsem prožil při vedení biblické skupinky. Začátky mé služby vedení skupinky sahají do roku 1992, kdy jsme se scházeli v týdenních intervalech v Třinci. Po přestěhování do Těrlicka jsem se seznámil s místním pastorem Tadeášem Staňkem, který mě s manželkou pozval na zdejší malou skupinku. Po určité době mě vedením této skupinky pověřil. Cítil jsem v té době pokoj a radost, že mohu hlásat Boží slovo lidem a přiblížit jim tak Pána Ježíše, který jediný je může zachránit od věčného zahynutí. S přijetím pastorovy nabídky přišlo i pomazání do služby a mohl jsem vidět, jak Duch svatý pracuje. Na skupinku začali přicházet noví lidé. A hlavně byli i takoví, kteří vyznávali svoje hříchy a přijali Pána Ježíše do svého života. Toto mě naplňovalo radostí ze služby. Když bratr Tadek odešel k našemu Pánu, vedl jsem skupinku ještě celý následující rok. Koncem roku jsem ucítil, že mám tuto službu opustit. Přišli však za mnou bratři diákonů naše-

ho sboru Lukáš Sztefek a Jiří Rusz s návrhem, zda bych i přesto skupinku dál nevedl. A já jsem souhlasil. Začal jsem však vidět, že už to je bez pomazání Ducha svatého a naše setkávání přechází ve zvyk. Během dalšího roku jsem chtěl častokrát skončit. Všechno má přece svůj počátek i konec? Proč jen já jsem neskončil?

Ten, který nás chce zničit, mi začal ukazovat to, co jsem nikdy nevnímal. Jak mi to jde dobře, jak je to potřebné. Dokonce se našla i pochvalná slova od lidí. No a mně se to hned začalo líbit. Začal jsem se dívat na sebe a už jsem neslyšel Boží hlas. Nešlo mi už tak o záchranu lidí, jako o pravidelný chod skupinky. Místo toho, abych se spoléhal na Boha a nechal ho dělat rozhodnutí za nás, volil jsem si sám a připravil se tak o duchovní růst. Nepřinášelo to však užitek ani mně, ani Boží chvále.

Ano bratři a sestry, dlouho trvalo vzeprít se tomu! Když něco děláme o své vůli, nepřináší to ovoce. Duch svatý nejlépe ví, co máme dělat, a vím, že i pro mě má něco připravené. Proč se o tom sdílím? Protože někdy je těžké přijmout nějakou službu, ale ještě těžší je někdy službu ukončit. Zvláště, když je to Boží vůle. Ale není třeba se toho bát. Chce to jenom poddat se Duchu svatému a být poslušným a vytrvalým. Byla to pro mě další lekce! To ne kvůli mně někteří ze skupinky uvěřili, ale díky pravému, mocnému Božímu slovu, které bylo zvěstováno a oživeno mocí Ducha svatého!

Došlo k nějaké změně ve sboru? Ano. Začala modlitební setkání před nedělním kázáním, začaly se scházet sestry. A co více, začali se scházet i bratři. Není to Boží zázrak? A tak se více lidí ze sboru setkává mimo neděli u Božího slova. Tímto nás chce Bůh sjednotit. Jedině

tak, když něco vede Duch svatý, může se naplnit Žalm 133!

Ano, dobré věci překážejí těm nejlepším!

Stanislav Bujok

Zapomenutá identita

Reflexe k jubileu reformace

S jakými tématy se spojuje reformace?

Blíží se významné jubileum reformace, 500 let od přibití 95 tezí Lutherem na dveře kostela Všech svatých ve Wittenbergu. Teze byly návrhem pro akademickou disputaci týkající se zejména zneužívání odpustků v tehdejší církvi a také nesprávného chápání pokání, které je potřebné k odpuštění hříchů. Od tohoto okamžiku je datována protestantská reformace, která vedla postupně k proměně života církve v mnoha evropských zemích a nakonec vyústila do vytvoření protestantských církví nezávislých na papežském stolci. Kdybychom položili lidem otázku, s jakými tématy spojují reformaci, uslyšeli bychom nejspíše: reformační „*solas*“ (jedině vírou, jediné milostí, jediné Písmo, jediné Kristus), Písmo nebo tradice, papežský a kněžský úřad, církevní hierarchie, Večeře Páně, všeobecné kněžství a mnoho jiných. Málo koho by asi napadlo spojit reformaci s otázkou svobody vůle člověka a pokud bychom se už na toto téma dotázali, určitě by se většina respondentů shodla na tom, že člověk má svobodnou vůli.

Ztročená vůle člověka?

Kdybyste mi před dvaceti lety položili otázku, zda má člověk svobodnou vůli,

aby se mohl rozhodnout, zda přijme či odmítne evangelium, podíval bych se na vás nechápavě, o čem vlastně mluvíte. Samozřejmě, že ano, zněla by moje odpověď. Vždyť to slyšíme tak často při různých evangelizacích: Člověk se musí pouze rozhodnout pro Krista, rozhodnout se přijmout spasení. A rozhodnutí určitě předpokládá svobodnou vůli. Kdyby mi tehdy někdo tvrdil, že člověk nemá svobodnou vůli k rozhodnutí v otázce svého spasení, pak bych ho pokládal za bludaře, někoho, kdo nerozumí základním otázkám křesťanství.

Byl jsem vychován jako evangelík. Z kazatelny oldřichovického sboru jsem slyšával citace Lutherových výroků k některým věroučným otázkám, slyšel jsem o některých epizodách z Lutherova života, ale do svých 38 let jsem nevěděl o jednom stěžejním díle, které Martin Luther napsal, totiž rozpravu *O ztročené vůli*. Nešlo o dílo ledajaké, protože tato kniha byla odpovědí na vyzvání jednoho z největších křesťanských myslitelů v tehdejší Evropě, Erasma Rotterdamského, který se sám hlásil k reformnímu křídlu tehdejší církve, avšak byl současně křesťanským humanistou, jemuž šlo především o nápravu zkažených mravů v církvi pokojnou cestou.

Moje cesta ke změně chápání

Pro změnu v chápání vůle člověka v otázkách spasení byla určující moje životní zkušenost s vážným onemocněním, které přišlo zcela bez varování a předchozích příznaků. Během této nepřijemné zkušenosti jsem si zcela jasně uvědomil, že ve svém životě nemám pod kontrolou vůbec nic. Pochopil jsem, že můj životní osud je zcela závislý na někom jiném – na Bohu, na jeho dobrotě a laskavosti, na Boží nezasloužené

přízni, tedy milosti. Tato zkušenost mě vedla k bližšímu poznání Boží svrchovanosti, suverenity. Trvalo mi nějaký čas, než jsem porozuměl, že stejně jako v událostech běžného života, je Bůh svrchovaný i v otázkách spasení člověka. Naše spasení je mimo kontrolu naší vůle. Apoštol Pavel to vyjadřuje v listu Římanům velmi jasně. Píše o Bohu: *Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji. Nezáleží tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo se namáhá, ale na Bohu, který se smilovává.* (Ř 9,15-16) Pochopil jsem, že Bůh nejedná jinak v běžném životě (kde nemáme pod kontrolou nic, ač si myslíme, že máme) a jinak v otázkách spasení (kde si mnoho lidí myslí, že budou spaseni díky svému rozhodnutí a krokům víry). V obou oblastech Bůh jedná stejně svrchovaně.

Podstata Lutherovy debaty s Erasmem

A tady jsem narazil na onu zmiňovanou debatu mezi reformátorem Martinem Lutherem a Erasmem Rotterdamským ve věci svobody lidské vůle. Hned na začátku bych chtěl říct, že Luther považoval tuto otázku za zcela zásadní. Na rozdíl od Erasma, který svůj pohled na otázku svobody lidské vůle pojal jako spíše poklidnou akademickou diskuzi, pro Luthera představovala naprosté a nespochybnitelné jádro křesťanské víry, to nejvyšší, o co v křesťanství a také ve sporu s římskou církví jde. V úvodu své odpovědi Erasmovi Luther píše: *„A proto ti říkám a žádám tě, aby sis to opravdu dobře uvědomil, že mě jde v tomto sporu o věc vážnou, nutnou a věčnou, o věc tak zásadní a nesmírnou, že je třeba ji zastávat a hájit třeba i za cenu smrti, i kdyby se kvůli tomu měl celý svět nejenom střetnout ve*

strašném boji, ale dokonce být uveden v chaos a naprosto zničen.“ Lutherův spis *O ztročené vůli* je považován za jeden z nejvášnivějších a sám Luther jej považoval i na sklonku svého života za jeden z nepodstatnějších. V roce 1537 píše v jednom listu, že jako své pravé dílo neuznává nic než *O ztročené vůli* a *Katechismus*.

Otázku svobody či nesvobody lidské vůle ve věci spasení se dá zjednodušeně převést do otázky, jak dalece je lidská přirozenost zkažena a zasažena hříchem. Je člověk následkem pádu duchovně naprosto bezmocný a zkažený tak, že v něm nezůstalo nic duchovně dobrého, použitelného před Bohem? Anebo přece jen člověk není duchovně úplně zkažen a přes hříšný pád v něm zůstala zachována malá oblast (tzv. svoboda vůle či rozhodnutí), která umožňuje, že při spolupráci s Boží milostí, může člověk dosáhnout spasení. Ještě jinak: Je člověk přes svůj pád schopen – byť zcela minimálně – s Boží milostí spolupracovat při svém spasení? Anebo je člověk ve svém spasení závislý pouze na Boží milosti, protože svou vůlí nemůže ke spasení nijak přispět ani spolupracovat?

Erasmova obhajoba svobodné vůle

Erasmus Rotterdamský ve svém díle *O svobodné vůli* odpovídá na otázku spolupráce lidské vůle ve věci spasení kladně. *„I když totiž svobodná vůle utrpěla hříchem újmu, přesto zcela nevyhasla; a jím byla ochromena, takže než se nám dostane milosti, tíhneme spíš ke zlu než k dobru, přesto zcela nezanikla...“* Erasmus kromě biblických argumentů používá také argumenty pragmatické: Když lidé uslyší o tom, že nemají svobodnou vůli, kdo bude chtít

žít zbožně a kdo bude chtít věřit? Hlásání popření svobody lidské vůle by mělo podle Erasma velmi neblahé následky pro lidskou morálku. Někteří by z toho mohli vyvozovat marnost veškerého snažení v oblasti dobrých skutků a etického snažení, což je pro humanisticky zaměřeného Erasma nepřipustné.

Erasmus ve věci svobody lidské vůle zastává umírněný názor. Z jedné strany uznává, že lidská vůle je hříchem značně ochromená, avšak nepopírá zcela její existenci. Z druhé strany se však snaží nezmenšovat význam Boží milosti pro spasení člověka. Erasmus přičítá ve spasení člověka *téměř* vše Boží milosti, spolupůsobení lidské vůle v procesu spasení však nevylučuje. Tímto postojem současně odmítá názory bludaře Pelagia, který tvrdil, že poté, co je lidská vůle skrze Boží milost osvobozena a uzdravena, může člověk již pomocí svobodné vůle dojít věčné spásy.

Lutherova prudce odmítavá reakce

Lutherova reakce na Erasmovy názory je prudce odmítavá. Ve své knize *O zotročené vůli* Luther rozhodně upírá lidské vůli jakoukoli svobodu, pokud jde o spasení člověka.¹ Podle něj naopak vše působí Bůh, který jediný má svobodnou vůli a může konat, co se mu líbí. Tento postoj se může jevit na první pohled jako tvrdošíjná reakce na přehnané zdůrazňování skutků a zásluh a na kupčení s odpustky v tehdejší katolické církvi. Když se však pozorně začteme do Lutherovy argumentace pomocí biblických pasáží, zvláště pak z Pavlových

¹ Na tomto místě bych chtěl učinit poznámku, že Luther přiznává lidské vůli určitou svobodu rozhodování ve věcech nižších, které se netýkají spásy, tedy např. při správě majetku apod. Ale i zde je lidské rozhodování usměrňováno rozhodováním samotného Boha, kamkoli se mu líbí.

listů a Janova evangelia, vidíme, že jeho popření vychází především z pečlivého výkladu Písma oproštěného od nánosů různých tradičních pohledů.

Luther vidí mezi svobodnou vůlí člověka a Boží milostí vztah nepřímé úměry. Co se přizná jedné, musí se odebrat druhé. V této souvislosti Luther odvážně vyvyšuje Boží dílo a Boží milost při spasení člověka na maximum, dílo člověka a účast lidské vůle naopak zcela anuluje. Svě přesvědčení o naprosté nicotnosti lidské vůle a stoprocentní potřebě Boží milosti ve vztahu ke spasení Luther odvozuje nejen z přesvědčení o naprosté zkaženosti a bezmocnosti lidské přirozenosti a vůle v důsledku pádu do hříchu, ale také ze skutečnosti Božího předvedení a předurčení. „*Bůh nic neví předem nahodile*“, píše Luther, „*nýbrž všechno předem vidí a určuje a činí svou neproměnnou, neomylnou a věčnou vůlí. Tím je svobodná vůle jako tvrdou ranou sražena k zemi a zcela rozdracena...*“ Boží svrchovanost je dle Luthera největší útěchou člověka a základem všeho spolehnutí se na Boha, protože právě On má vše za všech okolností pod kontrolou. „*Jedinou a nejvyšší útěchou křesťanů ve všech protivenstvích je vědomí, že Bůh nelže, ale že všechno činí neproměnně, že jeho vůli není možné odporovat, změnit ji či se jí stavět do cesty.*“

Člověk jako otrok

Luther nevidí člověka jako svobodného, nýbrž jako otroka. Píše: „*A tak zaujímá lidská vůle postavení uprostřed jako osel; když ji osedlá Bůh pak chce kráčet tam, kam chce Bůh... Když ji osedlá satan, pak chce kráčet tam, kam chce satan. Nemůže se sama rozhodnout, ke kterému z těchto jezdců poběží*

nebo kterého bude hledat, ale naopak sami jezdci zápolí o to, kdo se jí zmocní a bude ji vlastnit.“

Z ďáblova otroctví může být lidská vůle vytržena pouze aktem Boží milosti. Spasení přichází zvenčí od Boha přes Pána Ježíše Krista. Spasení není tedy volbou člověka, ale volbou Boží. Stejně to vyznává i v Katechizmu, když píše: „*Věřím, že ze svého vlastního rozumu či síly nemohu v Ježíše Krista, svého Pána, věřit a k němu přijít; nýbrž že mě evangeliem povolal Duch svatý...“*

Na Erasmovu argumentaci, že v člověku zůstalo přes pád něco dobrého, malý zbytek svobodné vůle, která může při spasení spolupracovat, Luther reaguje tak, že Erasmus vede ke kříží na Golgathě a ptá se ho, zda Kristus skrze svou smrt a utrpení spasil pouze to, co bylo v člověku špatné. A to co je v člověku údajně dobré a ušlechtilé již nepotřebuje spásu? Přiznání člověku svobodnou vůli a svobodu při rozhodování ve věci spasení znamená pro Luthera zbožštění člověka a je pro něj totožné s vírou, která je bez Krista.

Vyvýšení Boží milosti

Svoje osobní vyznání o spasení pouhou milostí Luther nejvýrazněji formuluje na závěrečných stránkách, kde maximalizuje Boží milost a anuluje lidskou vůli. Píše: „*Já sám za sebe rozhodně mohu vyznat, že i kdyby to bylo možné, nechtěl bych mít svobodnou vůli, ani bych nechtěl, aby bylo v mých rukou ponecháno cokoli, čím bych mohl sám usilovat o spásu. I kdybych totiž nemusel čelit žádným nebezpečím a protivensstvím, i kdyby nebyli žádní démoni... přece by moje svědomí nebylo nikdy uklidněno a nikdy by nemělo jistotu, kolik toho mám udělat, abych Bohu učinil zadost.*

Ale nyní, když Bůh mou spásu vyňal z možností mé svobodné vůle, vzal ji do svých vlastních rukou a slíbil, že mě spasí nikoli na základě mých skutků či mého života, ale ze své vlastní milosti a milosrdenství, nyní jsem ubezpečen a mohu si být jistý, protože on je věrný a nelže, on je tak mocný, že ho žádní démoni a žádné protivensství nebudou moci zlomit a mě mu vyrvat...“

Musím říct, že Lutherova kniha O ztročené vůli byla pro mne velkým objevem a že po jejím přečtení se přede mnou vynořilo zcela nové pochopení toho, co znamená být spasen pouhou milostí. O tom, že jsme spaseni milostí, snad nepochybuje nikdo, ale rozumíme skutečně tomu, co znamená být spasen milostí, jak tomu rozuměl Martin Luther a také i další reformátoři?

Zapomenuté dědictví reformace

Reformátoři z doby 16. století se lišili ve svém pojetí uspořádání církve, měli rozdílné názory na některé méně důležité teologické otázky, odlišovali se ve věcech, které ve svém učení zdůrazňovali. V jednom se však shodovali docela jednohlasně – a to v pohledu na člověka a Boha a v otázce, jakým způsobem je člověk spasen. Souhlasili s tím, že přirozený (neznovuzrozený) člověk není schopen jakkoliv přispět ke svému spasení, jelikož jeho vůle není svobodná, nýbrž ztročena hříchem a satanem. Vyznávali, že člověku nezbývá nic jiného než spoléhat se na Boží milost, která svrchovaně člověka zachraňuje od věčného zahynutí. Výlučným prostředkem evangelizace bylo Boží slovo, které přesvědčuje člověka o hříchu a nabízí vysvobození skrze zvěst evangelia, jež přivádí hříšníka ke Spasiteli. Vyznávali a slavili svrchovanou Boží milost, která

zachraňuje, koho sama chce. Oslavovali Kristovo dílo vykoupení a vši slávu (nejen) za spasení člověka připisovali jedině Bohu

Žijeme v době, kdy je oslavován člověk, jsou chváleny jeho schopnosti, vyvyšována jeho svobodná vůle. V životě církve se využívají marketingové metody a uplatňují manažerské postupy. Psychologickým poznatkům a psychoterapeutickým metodám se přikládá větší význam a moc než slovu Evangelia. Boží milost je vyvyšována sporadicky, spíše jsou vyvyšováni lidé, jejich zbožnost a dobré mravy. Učení o ospravedlnění pouze skrze víru bylo téměř zapomenuto.

Hlavní dědictví reformace se vytratilo. Občas mluvíme, že bychom potřebovali obnovu církevního života, naši osobní reformaci, ale podstata reformačního učení se nenávratně vytratila. Přejde nám jako málo atraktivní, málo oslovující současného člověka.

Když tedy slavíme jubileum reformace, měli bychom se poohlédnout po zapomenutém dědictví...

Stefan Rucki

Písmo svaté v díle Jana Amose Komenského

S Komenským bez Písma svatého?

Letos si připomínáme 425. výročí narození světoznámého spisovatele, filozofa, teologa, reformátora školství a biskupa Jednoty bratrské, Jana Amose Komenského. Narodil se 28. března 1592. Jeho rodiště není jednoznačně známo, nejspíše to je Nivnice, nebo Uherský Brod. Příjmení převzal po otci,

kteří pocházel z nedaleké Komny. Ve dvanácti letech zcela osiřel. Vzdělání získal na bratrských školách ve Strážnici a Přerově a na reformovaných univerzitách v Herbornu a Heidelbergu. Po návratu do vlasti mu byla svěřena správa přerovské bratrské školy, ale již v roce 1618 byl ordinován a uveden do služby duchovního správce a učitele v německém sboru Jednoty ve Fulneku. Toto krásné a pokojné období netrvalo dlouho. Moravu brzy zachvátila vřava třicetileté války. Komenský se musel skrývat. Svě nejbližší svěřil v Přerově pod ochranu moravského velmože Karla staršího ze Žerotína. Toto město však zasáhla v roce 1622 morová nákaza, které podlehla celá Komenského rodina. Počátkem roku 1628 navždy opouští svou milovanou vlast. Jeho prvním útočištěm se stalo Lešno, pak následovala další a další. Kolik zklamání, kolik žalu musel unést na všech svých cestách ve vyhnanství, než byl povolán do nebeské vlasti z Amsterdamu 15. listopadu 1670! Z čeho čerpal sílu k tak statečnému životu a bohaté tvorbě? To je klíčová otázka, bez které Komenského nemůžeme pochopit.

Komenský byl v bádání i psaní velice všestranný, ale také důsledný. Jeho kartografické práce jsou považovány za vedlejší produkt rozsáhlé badatelské činnosti, a přitom mapa Moravy byla tak zdařilým dílem, že měla své místo po více než 150 let v téměř všech evropských atlasech. Komenský byl také vynikajícím spisovatelem krásné literatury. Psal básně a dramata, skládal písně, přebásňoval Žalmy a zanechal řadu hlubokých rozjímání. Hlubinně se obnovující textové struktury jeho díla nás přesvědčují o tom, abychom v něm viděli velkého slovesného génia. Svým

velkolepým dílem *Labyrint světa a ráj srdce* se již v mladém věku zapsal do zlaté pokladnice světové literatury. V dalších dílech pečlivě zaznamenával dějinné události, zaujímal stanovisko ke společenskému dění a duchovnímu stavu společnosti a jako biskup obětavě vykonával své pastorační poslání.

Nejvíce se věnoval výchově a vzdělávání, proto často bývá označován za učitele národů. Objevení *Obecné porady o nápravě věcí lidských* v archivu hallského sirotčince v roce 1934 profesorem Dmitrijem Tschizevskim způsobilo proměnu v hodnocení Komenského díla. Dosud byl pokládán za významného pedagoga, avšak objev upozornil, že „úspěch Komenského učebnic nelze pochopit bez porozumění jeho myslitelskému odkazu.“ V čem tkví jádro tohoto myslitelského odkazu? Podle Amadeo Molnára „Komenský dost výrazně upozornil, že všecku svou práci napořád podnikal jako teolog... Je tedy teologická složka z jeho myšlení neodmyslitelná. Většina Komenského životopisců tuto složku respektovala, někdy i zdůrazňovala, ale přesto jen letmo přecházela.“ Molnár zde naráží na příznačnou poznámku teologa a komegniologa Jana Kvačaly: „K tomu můžeme hned poznamenati, že se do abstraktní teologie pouštětí nemíníme...“ Kvačala ovšem postřehl, že Komenský, přihlížeje k blízkému se návratu Páně, pochopil reformu výchovy jako nevyhnutelný palčivý úkol. Neodmyslitelným jedním ze tří pilířů reformy má být zbožnost jako Boží dar. Jejím zdrojem, podotýká Kvačala, „ve smyslu Komenského teorie poznání je, obrací-li se on především k svatému Písmu...“ Antonín Škarka píše, že Komenský citáty Bible dotvrzuje vlastní přesvědčení autoritou samého Boha

a činí tak ornamentálně, čímž dosahuje velké působivosti. Je nutno podotknout, že Komenskému nejde o manipulaci, ale podřízení sebe sama poznané Boží vůli a její sdílení k požehnání čtenářů. Jeho vřelý vztah k Písmu Svatému je hluboký a zjevný v celém díle. Všimněme si alespoň *Haggea*, v němž se snaží položit základy pro obnovu zničené církve, *Velké didaktiky*, v níž usiluje o reformu školství, *Kšaftu*, v němž zanechává svůj odkaz, a *Věječky*, v níž sebekriticky hodnotí své dílo.

Haggeus redivivus (Ageus opět živý)

Celý název zní: *Haggeus redivivus, to jest křesťanských vrchností, kněží Páně a všeho pobožného lidu, z antikristského babylonského zajetí a rozptýlení navratilých, k živé a vroucí pokáním svatým horlivosti a k vzdělání a znovu spořádání domu Božího (jenž jest církev) horlivé a vroucí jménem Božím napomenutí*. Dílo vzniklo začátkem roku 1632, v pohnuté době přítomnosti saských vojsk v části Čech a v Praze od listopadu 1631 do května 1632, kdy zasvitla naděje na nápravu škod způsobených bělohorskou katastrofou. Brzy po obsazení Prahy, 20. listopadu 1631, bylo sňato dvanáct hlav popravených českých pánů, vystavených více než deset let na mostecké věži, a slavnostně pohřbeno v Týnském chrámu na Starém městě pražském. Mnozí exulanti se vrátili domů, bylo třeba obnovovat církve, která byla zcela zničena. Vůdčí postavení v reformním úsilí zaujal Samuel Martinus z Dražova, luterán, který usiloval o navrácení stavu před Bílou horou. Duchovní život domácích tajných evangelíků, vracejících se exulantů i saských osvoboditelů však byl velmi nahlodán rozvrácenými poměry v zemi. Záblesk

svobody byl velmi krátký, přesto však byl pro utlačované evangelíky velkým povzbuzením. Komenský v něm viděl projev Božího milosrdenství, které je třeba přijímat s vděčností k Pánu Bohu. Nabádal proto, aby vracející se do vlasti především dbali na obnovu církve. Věřil, že skutečná a trvalá obnova může být pouze na základě Písma svatého.

Autoritu Písma vyzdvihuje už v samotném úvodu. „Božím jménem, pravím, nebo to, co přednáším, není lidská rada ani mozku něčího zdání, ale jistá vůle a rozkaz samého Boha. Proto že se samo Jeho Slovo tuto vede bez všelijakých přídavků lidských, protože za Boží hlas a poručení toto přijímejte, k němuž se postavit tak jeden každý být má hotov, jak uctivě před Slovem jeho třást se povinen (Iz 66,2). Není-li z úst Božích, což přednáším, nedbejte na to (Jr 23,16), pakli Slova Hospodinova ohlašujeme, abyste se ulekli Jeho tváře (Ag 8,12) a daje Jemu čest, poklonili se (Ž 24,1-2).

Jak si Komenský představuje dokonalou církev? Je to společenství lidí, kteří jsou vedeni Božím Slovem a Duchem Božím. „Církev je zástup lidí vybraných ze světa, kteří jsou osvíceni Slovem a Duchem Božím a tak Pána Boha svého právě znajíce a Jemu podle vyměření Jeho vůle příjemně sloužíce, k věčnému s Kristem v nebi bydlení a kralování se připraví.“

K tomu je nezbytná jasná a hluboká zvěst Písma svatého. „Z čehož ze všeho (a co více v tom smyslu Písma o církvi vypravují) patrné jest: 1. Že v církvi má být jasné světlo známosti a povědomosti všech tajemství království Božího...“

Nebezpečné jsou bludy, které zahlcují církve zanedbáváním a zlehčováním autority Písma svatého. „Všech těch v círk-

vi neřádů že Satan předním původcem je, Kristus nám oznámil; nebo on, prý, na Boží roli koukol rozsívá tehdy, když lidé spí (Mt 13 kapitola)... 1. Předně, když lidé na zákon Boží zapomínajíce, bez něho být si zvykají... 2. Když se lidé od zákona k nějakým postranním viděním a zjevením obracejí, snadno také do bludu upadají... 3. Když zákona sic užívají, k zákonu však něco připojují a za pravidlo si berou, jako filosofii a lidské nějaké dumysly; o čemž apoštol dí: Hled'te, aby vás někdo nezklamal moudrostí světa, uče podle ustanovení lidských a ne podle Krista (Ko 2,8)... 4. Bludy pronikají také, když se lidé do teologie a do Písem pouští se zlým úmyslem, totiž aby něco uměli. Cíl zajisté Písem nejpřednější je, abychom z nich pochopili, že Hospodin je Bohem, a že není jiného kromě něho, a učili se Jeho samého se bát, Jemu samému sloužit, v Něho samého věřit a skrze tu víru v Něho očekávat život věčný... 5. Někteří zákon čtou, zapomínají však Boha na pomoc zývat, aby Ducha svatého k otvírání jim smyslu Písem sesílal, než spoléhají na svůj rozum, že jím, kudy chtějí, proniknou... 6. Jest i tato příčina bludů v církvi, že někteří na tom, co jim i jiným k spasení vědět třeba, nepřestávajíce, vysoko se do ledajakých spekulací pouštějí a pomoci k tomu z Písem hledajíce, tak i jinak jich k smyslům svým natahují, jako se Origenovi přihodilo, kterýž svým hloubáním, alegorií všudy v každém Písmě hledajícím, nemálo bludů roztrousil... 7. Příčinou je také mudrování v termínech, které někteří bujně, vychloubaví a v novotách se kochající rádi vymýšlejí, aby měli něco zvláštního... 8. K bludům velmi napomáhá, že se do teologie a svatých věcí často pouštějí lidé bez bázně Boží. Nebo poněvadž

bázeň Páně je počátek moudrosti, která se s tou tajnou moudrostí užitečně mohou zabývat ti, kdož ji nemají?... 9. Bludy se drží církve proto, že se obyčejně teologii učíme ne od Boha, ale od lidí, ne z Bible, ale lidských knih... 10. Naposledy vášně lidské nejedněm překážejí, aby někdo pojatého scestného smyslu poznat nemohl, nebo poznaje opustit nechtěl; někdo se stydí přiznat, že někdy bloudil, anebo že někdo jiný lépe než on viděl, i stojí na svém, což, ač hřích je a Istivě Slovem Božím se zabývat, nalézají se však ti samí lidé, kteří tak vědomě sebe i jiné drží v bludech...”

Velká didaktika

Komenského *Velká didaktika* je didaktika generalis na rozdíl od speciální didaktiky, kterou zastupují učebnice (*Vestibulum, Janua linguarum, Viridarum aj.*) a příručky pro rodiče a vychovatele (*Informatorium školy mateřské aj.*). Dnes jsou v ní inspirativní jak obsah výuky, tak didaktické zásady. Je smutnou ironií, že duchovní odkaz nejznámějšího českého pedagoga je nejhruběji pošlapán právě v jeho svobodné vlasti. Dokonce děti křesťanských rodičů jsou pod rouškou neutrality státního školství vystavovány silnému tlaku ateistické propagandy, protikřesťanské mravní výchovy a místy i okultních praktik. Biblický zdroj Komenského vzdělávacího systému je přehlížen, přestože tvoří jeho základ. Všimněme si tedy vztahu Komenského k Písmu v tomto skvostu naší pedagogické vědy!

Páteř *Velké didaktiky* tvoří biblické zásady výchovy. Už na první pohled nás udivuje množství biblických citátů – celkem 225! Komenský jako vynikající znalec Písma svatého věděl, že blahodárně působí na utváření lidské osob-

nosti a skrývá v sobě nejcennější rady pro vzdělávání mládeže.

Komenského **celostní výchova** zahrnuje tři základní prvky: **poznání, mravy a zbožnost**. Nadpis upozorňuje, že jde o „všeobecné umění, jak učit všechny všemu... aby všechna mládež obojího pohlaví, nezanedbávajíc nikde nikoho, mohla být vzdělávána **ve vědách**, uhlazována **ve mravech**, naplňována **zbožností** a tím způsobem v mezích let mládí vedena být ke všemu, co patří k životu přítomnému i budoucímu...” Stále má na zřeteli tyto tři pilíře, na nichž staví celou svou pedagogickou vědu, a často se k nim vrací.

Vznešenost lidského života se zakládá na společnosti s Bohem v tomto i budoucím čase. Cílem výchovy má být **život s Bohem v časnosti i věčnosti**. Blážená věčnost s Bohem dává vzdělání trvalý smysl. „Že tak znamenitý tvor je určen k cíli vyššímu nad ostatní, hlásá rozum: aby totiž, spojen jsa s Bohem, vrcholem vši dokonalosti, slávy a blaženosti, požíval s ním nejdokonalejší slávy a blahoslavenství na věky.“ Komenský vidí lidský život ve třech etapách: život v matčině těle, časný život po narození a věčný život. „Jako je tedy jisté, že pobyt v životě matčině je přípravou k životu tělesnému, tak je jisté, že pobyt v těle je přípravou i onomu životu, jenž nastane po tomto životě vezdejší a bude trvat na věky. Šťasten, kdo ze života matčina vynesl údy dobře vytvořené! Tisíckrát šťastnější ten, kdo odtud vynesl duši dobře očistěnou!“ Je si jist věčným životem, a proto naléhá, aby člověk již v časném životě byl nasměrován a odpovědně připraven na věčnost s Bohem. „Že vezdejší život, poněvadž směřuje jinam, není životem (ve vlastním slova smyslu), nýbrž pouze úvodem

k pravému životu, jenž bude trvat na věky, vysvitne ze svědectví předně nás samých, za druhé světa, posléze ze svědectví Písma Božího.“

Výchova směřující k integraci osobnosti připravuje člověka k službě, tedy k činnému a tvořivému životu, co přináší pravou radost ze života. Je tedy nejjistější zárukou úspěšné výchovy odpovědných, tvořivých a radostných občanů. *„Uvážíme-li již, proč jsme uvedeni na svět, bude patrné, že účel toho je dvakrát trojí, totiž abychom sloužili Bohu, tvorům a sobě a tak požívali rozkoše plynoucí z Boha, z tvorů a z nás samých.“* Komenský službu a poslušnost řádu spravedlnosti považuje za základ radosti ze života. *„Rozkoš sama sebou je ono nejšladší kochání, kterým se raduje ctnostný člověk ze své vnitřní spořádanosti... Dobré svědomí, hody ustavičné. Rozkoš z Boha je největší stupeň radosti na tomto světě, když člověk cítí, že je mu Bůh na věky milostiv a tak plesá v jeho otcovské a neproměnné přízni...“*

Ve 24. kapitole věnuje pozornost **metodě vštěpování zbožnosti**. *„Ačkoli zbožnost je dar Boží a dává se nám z nebe vedením a učením Ducha svatého, přece - poněvadž Duch svatý působí řádnými prostředky, proto si volí za pomocníky rodiče, učitele a služebníky církve, aby jeho rajske stromky svědomitě štěpovali a zalévali (1K 3,6.8) - je spravedливо, aby tito pomocníci znali podstatu svých povinností.“* Pod pojmem zbožnost Komenský má na mysli takový vztah k Bohu, že člověk má jej *„všude hledat, za ním všude, když jej najde, jíti a všude, když ho dosáhne, s ním se těšit. První se děje rozumem, druhé vůlí a třetí potěšením svědomí.“* Prameny zbožnosti vidí shodně s Lutherem v rozjímání Božího slova, modlitbě

a překonávání pokušení (meditatio, oratio a tentatio).

Žák se má učit **všechno vztahovat na Boha**. Má se zabývat tím, co vede prostředně k Bohu - četbou Písem svatých, bohoslužebnými úkony a vnějšími dobrými skutky. Písmo svaté má být všem křesťanským školám začátkem i koncem všeho. Vše, čemu se učíme z Písma, má být vztahováno k víře, lásce a naději, a tomu se učíme pro praxi. Tomu se děti naučí, budou-li vyučovány věřit pevně všemu, co Bůh zjevuje, konat vše, co poroučí, a doufat ve všechno, co slibuje. Všichni ať jsou učeni co nejzbožněji se věnovat uctívání Boha, a to vnitřními i vnějším, aby vnitřní neochladlo bez vnějšího a vnější se nezvrhlo v pokrytectví bez vnitřního. Právě křesťanství znamená ukazovat svou víru skutky. Nejbezpečnější cestou života je cesta kříže.

Závěť umírající matky Jednoty bratrské

Spis Jana Amose Komenského pod původním názvem *Kšaft umírající matky Jednoty bratrské*, třeba rozsahem nevelký, přece významem a hodnotou náleží k jeho nejdůležitějším pracím. Prezident Masaryk v první kapitole *Světové revoluce* naznačil, že to bylo slavné proroctví z Komenského *Kšaftu*, jež mu bylo vodítkem v zahraničním odboji. Jako zanícený a vnímavý čtenář *Kšaftu* zahájil tímto výrokem své první poselství k českému národu na pražském Hradě dne 22. prosince 1918. V době ohrožení se jej dovolávali také agnostici i ateisté. Použili jej i komunisté ve svém provolání k 15. březnu 1939, kdy vtrhli do naší vlasti němečtí okupanti. Známá slova také parafrázoval ve svých novoročních projevech v letech 1990 a 1991 prezident Václav Havel, žel bez zmínky

o základu odkazu, kterým bylo pro Komenského Písmo svaté.

Kšaft vznikl po třicetileté válce, jež přinesla českému národu ujařmení pod cizovládou. Byla ukončena vestfálským mírem, který zmařil naději našich vyhnanců v návrat do vlasti. Komenský ve dvaceti kapitolách vyzývá k pokání a jménem Jednoty odkazuje milovanému národu: 1) lásku k čisté Boží pravdě, 2) překlad Bible kralické, 3) lásku k církevním řádům a kázni, 4) snahu o sjednocení českých evangelických církví, 5) lásku k mateřskému jazyku a 6) lepší způsob výchovy mládeže. V poslední kapitole se loučí s národem a žehná mu slovy Mojžíšovými.

V závěru Kšaftu najdeme známá prorocká slova: „Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lidé český!

A pro tu naději činím tebe dědicem všeho toho, cokoli jsem po svých předcích zdělila a přechovávala přes těžké a nesnadné časy, ale i v čemkoli dobrém jsem přijala rozhojnění prací svých synů a Božím požehnáním. To všechno tobě zcela odkazuji a odevzdávám, zejména:

Nejprve lásku k Boží čisté pravdě, kterou nám před jinými národy začal ukazovat Pán službou mistra Jana Husa. ...

Za druhé ti doporučuji horlivou touhu ke vždy plnějšimu a jasnějšimu poznávání téže Boží pravdy, abys Hospodina znala a snažila se jej poznávat stále více (Oz 6,3). A poněvadž náš Pán radil zkoumat svatá Písma (J 5,39), odkazuji ti jako dědictví Boží knihu, Bibli svatou... Přijmi to tedy za svůj vlastní klenot, vlastní milá, a uživej toho k slávě Boží a svěmu dobrému a užitečnému vzdělání. A i když nepřátelé spálili exempláře této

Boží knihy, kdekerých se mohli zmocnit, důvěřuj a nepochybuj, že tato Boží kniha ti bude zachována milosrdenstvím Boha...“

„Živ buď, národe, posvěcený Bohu; neumírej!“

Věječka moudrosti

S odstupem času se Komenský vrátil ke svým spisům a hodnotí je ve *Věječce moudrosti*. Kriticky přiznává, že ve svých knihách nachází některé věci méně dobré. To zapříčinil „*bud' obecný omyl, nebo ukvapená snaha omyl napravit a rychlé pochvaly jiných.*“ Napopak ve *Velké didaktice* se mu líbí první myšlenky, za něž chválí Boha, „*protože posledním cílem těchto snah bylo vštěpovat mládeži věci spasitelné.*“

Často slyšíme, že Komenský musel takto psát, protože tehdy se jinak nedalo. Ale kdepak! Komenský ve svém nadšení Písmem svatým plul proti proudu. A to vědomě! „*V kapitole XXV budou, jak se obávám, uražení přemnozí, kteří budou horlit, že se školám odnímá jejich duše, Terentiové, Maronové, Catullové atd. Ale mne to nezviklá. Já jsem upozornil, co by křesťanským školám (jejich duši má být Boží moudrost, Kristus) nejvíce na prospěch, a nezamlčel jsem...“*

Krista připomínal navzdory tehdejšímu oslnění vlivných osobností pohanstvím. „*Přiznávám se však, že při opětném čtení věcí vzplanulo mé srdce, abych neustával horlit za Boha a spásu duší, když mě opět děsí nejnovější příklady těch (i z vysokého stavu králů a královen), kteří zlákáni v nadidly pohanských knih tak klesli, že pohrdali prostotou evangelia Kristova a konečně je i opustili.*“

A co s Komenským dnes?

Komenský se nevyhnul vlivům své

doby. Tam, kde se odklání od Písma, v pozdějším věku toho lituje. Profesorce církevních dějin Noemi Rejchrtové ve smyslu reformační teologie vadí především Komenského optimismus „*počítající s přirozenými vlohami člověka (zbytkem obrazu Božího), které lze výchovou rozvíjet*“, dále „*společensky prospěchářská motivace výchovy a vzdělání*“ a starozákonně utilitární kalvínského stříhu „*metoda cvičení dětí v pobožnosti*“. Aktuální zůstává to, v čem byl věrný Písmu.

Dnešní školství považuje Písmo svaté za neaktuální knihu, která patří minulosti. Pro Komenského, jak na to upozorňuje také známý komeniolog Radim Palouš, je však neodmyslitelným zdrojem poznání Boha a tím i sebe sama ve vztahu k němu i k celému jeho stvoření. „*Bůh sám se zjevuje člověku trojím způsobem: ve světě jakožto ve svém díle, v Písmu jakožto ve svém slově, a konečně v lidském nitru jakožto svém stále přítomném hlasu. Toto jsou tři ‚knihy‘ Boží, paralelně vyprávějící o veškerenství a jeho smyslu; z nich má člověk vyčíst i své vlastní zařazení a úlohu.*“ Výchova ve víře v Ježíše Krista je proto základem veškeré pedagogické činnosti. Je to stále ještě aktuální, anebo se našemu školství daří vychovat ušlechtilější lidi bez Božího slova? Rozpad rodin, korupce na nejvyšších místech společnosti a kořistnický životní styl tento předpoklad zpochybňují.

Naopak ti, kteří vzali vážně podstatu Komenského poselství, kterou je výchova ve společenství s Bohem, obětovali své životy k prospěchu bližních. Svědčí o tom misijní, charitativní a osvětová činnost potomků Komenského žáků. Za sto let po tom, co Komenský musel pro víru v Ježíše Krista a věrnost Písmu sva-

tému opustit vlast, potomci jeho žáků taktéž pro víru opouštěli své prosperující statky, šli na misijní pole a nasazovali své životy v šíření evangelia, které si Komenský vážil nade vše. S chlubením se Komenským a pohrdáním Písmem dnešní společnost nemůže vychovat šťastnou mládež. Komenského radost z Božího slova zůstává pro nás stále aktuální výzvou. Písmo svaté je totéž a Ježíš, jehož slova *jsou Duch a jsou život* (J 6,63), volá, hledá a zachraňuje.

Stanislav Piętak

Predestinace?

Přednáška evangelisty Radka Kolaříka na letošním XcamPu přinesla do našich diskuzí nečekané téma – predestinace neboli předurčení. Byl člověk ještě před stvořením světa předurčen k zatracení či vyvolen ke spáse? Mnozí křesťané jsou touto otázkou sužováni a mají problém se s ní vyrovnat. Je o mém zatracení či spáse již rozhodnuto? Nejsou pak mé snahy o následování Krista zbytečné? Jedná se o natolik závažné a zajímavé téma, že stojí za to jej biblicky promýšlet.

Spor o předurčení byl sporem mezi reformační a reformovanou církví. Teologické spory však nyní ponechme stranou. Záležitost měla, a jak je zjevné ze současných diskuzí, dodnes má, svoje pastorační dopady.

V souvislosti s otázkou predestinace jsem narazil na zajímavý pastorační postup. V českém překladu Lutherových dopisů je možné dohledat jeden, který řeší situaci jistě paní Barbory Lisskirchenové, kterou sužovaly myšlenky na

její věčné předurčení. Dopis stojí za to citovat: „Milost a pokoj v Kristu, vzácná a vážená paní! Od vašeho milého bratra (...) jsem se dozvěděl, jak hluboce Vás sklíčují pochybnosti ohledně věčného předurčení. Je mi to opravdu líto. Kéž Vás z toho Kristus, náš Pán, vysvobodí. Amen. Sám tuto nemoc dobře znám, samotného mě toto stonání uvrhlo na pokraj věčné smrti!“ Luther přiznává, že v této věci má své vlastní bolestné zkušenosti a následně nabízí čtyřbodový postup, jak se z těchto závažných duchovních pochybností vymanit.

„Prvně si musíte vzít rozhodně k srdci, že takové myšlenky jsou vždy útoky mizerného ďábla a jeho ohnivých šípů.“ Doporučuje neplést se do Božích záležitostí, vydat se Bohu a nepoddát se zoufalství. „Zoufání nám ale Bůh jasně zapověděl v prvním přikázání...“ V druhé radě uvádí, že po zjištění, že takové zoufalství nemá oporu v Božích přikázáních, je třeba se ďáblu postavit. Luther doporučuje říct: „Odstup mizerný ďáble...“ Třetí rada na předešlou navazuje. Pokud toto nepomůže, pak je nezbytné poslat ďábla k vyšší instanci: „Když jsi tak chytrý, vydej se do nebe a veď si o té věci disputaci s Bohem.“ A poslední čtvrté doporučení? „...ze všech Božích přikázání je nejdůležitější to, že máme stále upírat svůj zrak na obraz jeho milovaného Syna, našeho Pána Ježíše Krista. On ať je každodenně naším skvělým zrcadlem, v němž spatřujeme, jak velice si nás Bůh zamiloval. Jak velikou měl svatý Bůh o nás starost, že za nás vydal svého milovaného Syna! Jen zde a takto můžeme poznat pravdu o předurčení – a nijak jinak! Zde se projeví, že věříte v Krista. Věřte-li v něj, pak Vás povolal. A jestliže Vás povolal, pak Vás dozajista také předurčil.“ Krásně

jednoznačné: Pokud věříš, nemusíš zoufat, jelikož toto dokazuje, že jsi povolán. A tímto i předurčen.

Pro většinu nejen evangelických teologů a kazatelů není Bůh tím, kdo si vybírá – otázka spásy je údajně v naší gesci. Podle nich, my sami volíme, zda řekneme Bohu ano, či ne. Otázka rozdílnosti přístupu k predestinaci tedy vůbec není tím, co trápí současnou evangelickou a ještě více evangelikální teologii. Přestože se nejspíš jedná o většinový teologický názor, nemohu s ním souhlasit. Domnívat se, že otázka spásy je záležitostí pouze a jenom naší svobodné vůle je bohužel naivní. A nebiblické.

Zbyšek Kaleta

Pán Bůh mi teď hodně věcí vrací

Jedenáct let žil Pavel Cieslar (45 let) na ulici, doslova pod mostem. V zimě, v létě, v mrazech. Za den dokázal vypít i osm litrů vína. Byl hrdý na to, že se dokáže o sebe sám postarat.

Jak se člověk dostane na ulici?

Je to velmi jednoduché. Kdysi jsem bydlel, měl zaměstnání. Moje bývalá žena ale začala pít a já v domněni, že jí pomůžu, jsem pil s ní. Takto jsem se dostal do závislosti. Předtím jsem pil také, ale všechno jsem zvládal. Potom už ne. Všechno mi začalo být jedno, přestal jsem platit byt, začal navštěvovat herny. Zadlužil jsem byt a skončil na ulici.

Jaký byl váš začátek na ulici?

Víte, já měl možná jednu výhodu nebo nevýhodu, že jsem ty kluky z ulice už znal z dřívějšíka, takže jsem nějakou

Pavel Cieslar

Foto: Zuzana Sedláčková

představu měl. Dal jsem se dohromady s kamarádem, který už na ulici byl. Dnes už nežije, ten mě všemu naučil. V zimě to pro mne bylo moc těžké. Bylo mínus dvacet stupňů, na ulici, noc..., myslel jsem, že to nepřežiju.

A kde jste ty mrazy přežíval?

Pod mostem. Před nějakou dobou měli nějakí studenti v Praze akci, že zkusí přežít noc jako bezdomovci. Vysílala to Česká televize a já se tomu musel strašně smát, jak byli vybaveni. Měli spacák, horké polévky, termosky s čajem, teplé oblečení, plynové bomby, aby si mohli polévku uvařit. Na ulici nic z toho nemáte.

Kde jste nějaké potřebné věci sehnal?

Divili byste se, co všechno lidi vyhazují.

Takže popelnice? Jak jste se při tom cítil?

Zpočátku to byla pro mě ostuda. V každém vchodu mě někdo znal, protože jsem před tím pracoval na bytové správě údržby. Bylo to pro mě těžké, tak jsem se různě maskoval. Jednou mě u popelnice načapala dcera od bráchy. Tenkrát se mi zdálo, že se hanbou propadnu.

To byl asi silný zážitek. Neuvažoval jste, že to přece jen změníte?

Tenkrát ještě ne, člověk se nějak smíří i s tímto životem a po zdravotní stránce mi bylo jak takž. Navštěvoval jsem časem Sborové centrum Hutníků, chodil na teplou polévku i na skupinku, ale kašlal jsem na změnu, zvykl jsem si na to. Terénní pracovník Radek Kocýán za mnou chodil sedm let, přesvědčoval mě, ale já jsem nechtěl.

Co se tedy stalo, že jste toho nakonec nechal?

Jednoho krásného dne jsem se na té ulici pod mostem probudil a říkal jsem si: „Dost, přece musí existovat něco jiného, někdo, kdo mi pomůže.“ Šel jsem za Rudkem Marozem do Hutníku, jestli by mi nemohl pomoci. Začal jsem pracovat jenom za jídlo, nechal mě přespávat na jeho chatce a měl jsem jít do programu Teen Challenge. Jenže jsem musel čekat na volné místo tři měsíce. Mezitím jsem dostal sociální podporu, opil se, a nechtěl nikam jít. Když došly peníze, probral jsem se pod mostem, špinavý, smradlavý a řekl si: „A dost.“ Sklonil jsem hlavu a s pokorou zašel na Hutník a řekl Rudkovi: „Půjdu do komunity, třeba i na Oázu, ale musí to být hned.“ To si pamatuji do dneška. Byla středa, v pátek jsem nastupoval do nemocnice na takzvaný Detox a v pondělí jsem už byl na Oáze v Neborech.

Jaké byly vaše první pocity?

Seděl jsem tam na lavičce a říkal si, co tu vůbec dělám, že tu nepatřím, že se dokážu sám o sebe postarat. To už jsou právě ty momenty, kdy se člověk dostane „z opice“, a začne uvažovat trochu jinak. Prostě se mu uleví, je mu dobře a myslí si, že už je v pořádku, ale není tomu tak. Prakticky jde o to, že se

musíte všeho vzdát. Vzdát se života na ulici, alkoholu, kamarádů. Nikdo tenkrát nevěděl, že jdu na Oázu. V podstatě tři měsíce o mně nikdo nevěděl. Ani moje bývalá. Mysleli si, že už nežiju.

A proč jste to tak udělal?

Měl jsem strach, že mě začnou kontaktovat a svádět. Myslím si, že je lepší cestou nikomu nic neříct a budovat něco v sobě. Začít od sebe. Vždycky si vzpomenu, jak na začátku má každý plno ideálů, chce si najít ženu, začít nový život... Blbost. To jsou všechno věci, které počkají. První, co je třeba, je začít sám u sebe, prostě změnit své myšlení, změnit sám sebe. Ke konci toho ročního programu je ideální doba začít řešit zaměstnání a nějaké to bydlení. A jak tyhle věci máte v pořádku, tak potom teprve jít do vztahu. Já jsem to tak udělal.

To vám poradili komunitní pracovníci?

Ne, to jsem si tak sám řekl. A je to dobrá věc, když se člověk nějak tak navede k tomu, aby pomáhal druhým. Ten smysl ho naplní. Tak jsme se s Vladkem Fízkem, s nímž jsem dělal individuální plán, dohodli, že zorganizují Dětský den pro děti z Dětského domova. Chytlo se to a teď se to dělá každý rok. Začínali jsme na 17 dětech a loni jsme už měli 30 dětí. Je to prostě krásné, když děláte něco pro druhé.

V Oáze jste byl rok, a co bylo pak?

Kvůli práci jsem ukončil rychleji program, ale nakonec to dopadlo jinak. Asi to tak chtěl Pán Bůh udělat, protože mi přišly hodiny z probační služby.

Co to znamená? Vy jste byl za něco odsouzený?

Měl jsem podmínku za dluh na alimen-

tech a oni mi tu podmínku proměnili na odpracování hodin. Fakticky asi ten Pán Bůh měl se mnou velkou trpělivost, protože jsem od něj dostal neskutečnou milost. Když mi končil program, tak mi Slezská diakonie asi v desátém měsíci dala návrh, že bych u nich mohl zůstat a pracovat. Nabídku jsem přijal a jsem tam dodnes.

Jaký byl návrat do života? Teď už bydlíte sám?

V Oáze mám svůj byt. A jsem vlastně 24 hodin v práci a je pro mě těžké odlišit volno od zaměstnání. Pořád se něčemu učím.

S alkoholem se asi v běžném životě setkáváte. Musíte mu odolávat?

Ne, teď už to mám srovnané. Když jsem byl na svátky u rodiny mé přítelkyně, křesťanky ze sboru, tak si oni dali víno a já jsem pil džus. Tohle mi vůbec nevadí.

A co kouření?

S tím občas mívám problém. Důležité je obklopit se hodně lidmi, na které se můžete spolehnout. To znamená, že pro mě je velmi důležitý sbor. Já jsem vlastně mezi křesťany 24 hodin denně, ať v práci, ve sboru, v soukromém životě, všude. To jsou skvělí lidé, kteří mi pomáhají. A tohle když máte, tak máte vyhráno.

Myslíte, že by se mohla ve vašem životě objevit nějaká událost, která by vás mohla vrátit zpět?

Na to nesmíte zapomenout. Ale já říkám, že cesta zpátky už nejde, pokud se obklopíte věřícími lidmi. A pokud se v těch věcech obrácíte na Pána Boha. To je důležité.

Nejdřív jste říkal, že se sám z toho dostanete

a teď říkáte, že bez pomoci to nejde. Co se změnilo?

Dokázal jsem se postarat svým způsobem, ale stejně mi pořád něco chybělo. I když jsem zkoušel nepít a shánět si bydlení, vždycky to nakonec dopadlo špatně. Měl jsem bydlení i v Praze, pět let jsem stavěl výtahy, ale byl jsem věčně sám. Neměl jsem přátele, a zase mě ten chlast dohnal na ulici.

Jak se nyní díváte na ty chlapy, s kterými jste na ulici byl?

Je mi jich strašně líto, protože vím, že cesta ven je, ale já jim nemůžu nějak pomoci. Nejde to. Oni musí chtít sami. Oni vědí, že cesta ven je, ale ven se jim nechce. I já jsem kdysi takový byl.

A proč se vám tehdy nechtělo?

Protože si na ten život zvyknete. Ale smysl to žádný nemá. Protože je to pořád dokola to samé. Jediné, co vás zajímá, je to, kde seženete flašku s vínem. To je jediná starost bezdomovce. Nic víc.

Litujete těch let, které jste strávil na ulici?

Nelituji. I když mi ulice hodně vzala, dost mě naučila, Vzala mi rodinu, kluka, který je v pěstounské péči. Kdysi jsem to tak nevnímал, ale dnes je mi to velmi líto, že ho nemám u sebe. Bojuji s tím, a snad, dá-li Pán Bůh, se jednou setkáme a doufám, že si to povíme z očí do očí. A co mi ulice dala? Schopnost hodně odolávat.

Už skoro tři roky žijete jinak. Je to rok od roku jednodušší?

Je to i pěknější, protože buduji vztah s věřící sestrou v jednom sboru, Je to pro mě něco nového. Po mnoha letech jsem zažil Vánoce. Pán Bůh mi hodně věcí vrátí, o které jsem přišel.

Co byste lidem, kteří jsou v nějaké složité situaci a možná hledají cestu ven, vzkázal?

Ať nemají strach se rozhodnout. A jestli se člověk rozhodne do něčeho takového jít, tak prostě vytrvat. Nevzdat to, protože stojí to za to. Určitě.

Zuzana Sedláčková

Převzato z týdeníku Horizont, redakčně zkráceno. Celý rozhovor Zuzany Sedláčkové s Pavlem Cieslarem byl otištěn v týdeníku Horizont ze dne 17. ledna 2017 (číslo 3., ročník XXV, strana 7).

Aktuality ze světa

Izrael. Během vykopávek v Betsaidě byly nalezeny zbytky velmi výstavného starokřesťanského kostela z byzantské éry. Jedná se nejspíše o kostel, známý z cestopisu bavorského biskupa Willibalda, který jej navštívil kolem roku 725 a uvedl, že byl dle místní tradice vystavěn nad domem apoštolů Petra a Ondřeje.

Polsko. Z čela Centra pro misii a evangelizaci odešel po dvaceti letech služby dosavadní ředitel Grzegorz Giemza. Nahrazen byl Pawłem Gumpertem.

Súdán. Dne 30. července 2017 byla slavnostně ustavena 39. provincie světového anglikánského společenství, a to v Súdánu. Do úřadu primase a prvního anglikánského arcibiskupa Súdánu byl instalován Ezekiel Kondo Kumir Kuku. (V Súdánu tvoří křesťané asi 4 % obyvatelstva.)

Německo. – Svět. V srpnu pořádala Světová luterská federace setkání 120 pastorek z 18 zemí. Účastnice vyzvaly

ty členské církve SLF, které dosud neordinují ženy (26 církví ze 145), aby své stanovisko přehodnotily a přestali ženy „znevýchodňovat“.

Německo. Tiskem vyšly nejstarší známé latinské výklady evangelií od biskupa Fortunatiana z Akvileje ze 4. století. Opis výkladů, pořízený kolem roku 800, byl objeven roku 2012 v kolínské katedrálí knihovně.

Spojené arabské emiráty. Korunní princ emirátu Abú Zabí šejk Mohammed Bin Zayed nechal nově pojmenovat jednu z významných mešit v hlavním městě po Marii, matce Ježíšově. Změna názvu měla dle oficiálního vyjádření vlády podpořit sociální pouta mezi muslimy a křesťany a zdůraznit podobnosti mezi křesťanstvím a islámem. (Ve SAE se ke křesťanství hlásí asi 13 % obyvatel, jedná se o dlouhodobě usazené zahraniční pracovníky.)

Libanon. – Blízký východ. Katoličtí východní patriarchové na svém srpnovém setkání v Libanonu apelovali na papeže a celosvětovou církev, aby se rozhodněji zasadili o zmírnění utrpení křesťanů na Blízkém východě. Syrskokatolický patriarcha Younan uvedl: „*My máme dosvědčovat svoji víru a za to a za evangelium máme být ochotni prolít krev. Naši povinností je však také myslet na budoucnost našich apoštolských církví. O to se nikdo nestará, ani mezinárodní společenství, ani všeobecná církev. Krvácíme. Pokud se v této věci nic nepodnikne, hrozí nám, že zmizíme ze své rodné země.*“

Německo. Emeritní württemberský biskup Gerhard Maier, který patří v předním pietisticky orientovaným teologům v Německu, oslavil 30. srpna 2017 osmdesátiny. (Biskup Maier v minulosti navštívil i Xcamp.)

Polsko. Dne 13. srpna 2017 byl posvěcen nový evangelický kostel ve Wiśle-Głębcach.

Svět. Ročně podle Světové zdravotnické organizace spáchá sebevraždu více než 800 000 lidí, denně přes dva tisíce. Podle bývalého prezidenta Světové asociace pro prevenci sebevražd Briana Mishary to je více než zemře celkem ve všech válkách, při teroristických útocích a v důsledku mezilidského násilí.

Polsko. Z výzkumů, které provedl prof. Józef Baniak, vyplynulo, že více než 60 % katolických kněží udržovalo nebo udržuje sexuální vztahy se ženami.

Nigerie. – Svět. Nigerijský anglikánský arcibiskup Nicholas D. Okoh počátkem září oznámil, že bude bojkotovat celosvětové setkání anglikánských primasů. Důvodem je nebiblické učení anglikánských (episkopálních) církví v severní Americe, které ordinují do služby aktivní homosexuály. Nespokojenost s liberálním anglikanismem vyjadřují opakovaně i další anglikánští primasové ze zemí třetího světa. (Více v rubrice *Výpisky odjinud*.)

USA. – Svět. Více než 250 vedoucích představitelů protestantských církví podepsalo dokument nazvaný *Reformované všeobecné (katolické) vyznání*. Jeho iniciátorem byl baptistický teolog Jerry Walls z Houstonu. Stručné vyznání shrnuje učení, na němž se shodnou všechny denominace, vycházející z reformace 16. století. Vyznání obsahuje následující články: Trojjediný Bůh, Sväté Písmo, Lidské bytosti, Pád do hřichu, Ježíš Kristus, Vykupitelské dílo Kristovo, Evangelium, Osoba a dílo Ducha svätého, Církev, Křest a Večeře Páně, Svätý život, Poslední věci. Autoři chtěli mj. zdůraznit, že ačkoli se církvím vzešlým z reformace často vytýká ze strany ří-

ských katolíků nejednotnost, dovedou se shodnout na řadě podstatných styčných věroučných věcí. Více na <http://reformingcatholicconfession.com/>.

Slovensko. Sbor biskupů Evangelické církve a. v. k 15. září 2017 odebral pověření vyučovat teologii (tzv. kanonickou misi) docentovi evangelické teologie Ondreji Prostředníkovi, známému svými liberálními postoji. Důvodem kroku biskupů bylo Prostředníkovo vystoupení na bratislavském homosexuálním PRIDE festivalu. Rozhodnutí biskupů následně schválilo i předsednictvo ECAV. Předsednictvo ve svém stanovisku uvedlo: „...znovu pripomíname, že ochrana manželstva a rodiny zostáva v trvalej pozornosti Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Manželstvo jedného muža a jednej ženy a rodina, ktorá z takéhoto manželstva vzíde, sú, ako sa hovorí aj v stanovisku Synody ECAV na Slovensku, Božím zámerom pre svet a niet k nim inej alternatívy, na ktorej by spočívalo Božie zaľúbenie a zaslúbenie požehnania.“

ČR. – Svět. Prezident Miloš Zeman zakončil dne 19. září 2017 svůj projev ve Valném shromáždění OSN slovy: „...chci v závěru citovat památnou větu, která tak skvěle vyjadřuje historický optimismus, jejímž autorem je Martin Luther: ‚Kdybych věděl, že bude zítra soudný den, ještě dnes bych zasadil jablůň.‘“

Vatikán. – Svět. Šedesát dva katolických teologů z dvaceti zemí předložilo papeži Františkovi Dokument zvaný *Synovská náprava*. Vytykají papeži především jeho otevřenost vůči rozvedeným a občansky znovu ženatým a vdaným katolíkům. V tom je spatřováno schvalování cizoložství. Autoři dokumentu mimo jiné papeži vytykají „bezpříkladnou sympatii“ vůči Martinu Lutherovi,

v němž spatřují původce kacířského učení o manželství. (Mezi signatáři je i český teolog Petr Dvořák. Naposledy byl podobný krok vůči papeži učiněn roku 1333.)

Svět. V roce 2018 by měl být vydán dokument o křtu, připravovaný trojstrannou komisí, složenou z katolíků, luteránů a menonitů. Dokument nese pracovní název *Křest a připojení ke Kristovu tělu – církvi*.

Tanzanie. – Svět. V březnu 2018 by se měla v Arushi uskutečnit konference Světové rady církví na téma světové mise a evangelizace.

Daniel Spratek

Aktuality z KS

On-line přenosy. V červnu 2017 se v Oldřichovicích uskutečnil workshop on-line přenosů z bohoslužeb a jiných shromáždění.

Hereditas. V červnu 2017 se přeměnil spolek *Sdružení přátel Slezské diakonie na Historickou společnost HEREDITAS*, z. s. Cílem spolku je aktualizace dědictví slezského protestantismu; dle svých stanov spolupracuje mj. s Křesťanským společenstvím, z. s. V čele spolku stojí L. Svoboda a Č. Santarius.

Setkání s B. Lutzem. V pátek 16. září 2017 se uskutečnilo setkání vedení KS s bratrem Berndem Lutzem a jeho chotí z Německa. Bratr Lutz je vedoucím organizace *Christliche Fachkräfte International*. Hovořil mj. o možnosti podpory zahraničních misionářů z ČR. Kontakt s br. Lutzem je pokračováním dřívějších kontaktů s partnerskou organizací CFI

s názvem *Hilfe für Brüder International*. Ta v minulosti finančně podpořila koupi pozemků u Karmelu pro zajištění pořádání festivalu XcamP.

Přípravný výbor XcamPu. Přípravný výbor XcamPu se sešel 20. září 2017 na Karmelu, kde zhodnotil minulý ročník festivalu a seznámil se s výsledky ankety, již se zúčastnilo 86 respondentů. Základní parametry příštího ročníku by měly být dohodnuty na víkendovém setkání výboru v listopadu 2017. Jako evangelista pro ročník 2018 je již osloven Slavomír Slávik ze Slovenska.

Den seniorů. Den seniorů se uskuteční na Karmelu v sobotu 28. října 2017 od 9.00 do 13.00 hodin. Tématem setkání je *Reformace – Ježíš 100 %*.

Karmel. Na podzim budou zahájeny práce na nahrazení střešních oken novými vikýřovými okny. Technický stav stávajících oken již nutně vyžadoval jejich nahrazení.

Koncert k 500. výročí Reformace by se měl uskutečnit v neděli 29. října 2017 od 15.00 hod. v Ježíšově kostele v Polském Těšíně; vystoupit by měly pěvecké sbory z Těšínska a ze Slovenska pod taktovkou E. Danela; v programu je celkem 16 skladeb. Očekáváno je na 200 zpěváků. Koncertu bude předcházet celodenní zkouška dne 28. října 2017.

Publikace o genderové ideologii. KS podpořilo iniciativu Sítě křesťanských učitelů při vydání publikace Clinta Elliotta *Skutečná pravda a lež nové genderové ideologie*. Publikace bude k dispozici v průběhu října.

BŠP. Nový cyklus biblické školy začíná 11. listopadu 2017; v programu mj. Kniha Jeremjáš.

Adventní setkání pracovníků se uskuteční v pondělí 4. prosince 2017;

hlavním hostem bude Ján Jančo ze Slovenska.

Štěpánská slavnost se uskuteční 26. prosince 2017 v 16.00 hod. v kostele v Třinci; tématem setkání bude mj. problematika „dravých vlků“ v církvi dle textu Sk 20,29–32. V programu vystoupí hudební soubor *Happy day* z Albrechtic.

Daniel Spratek

Proba o modlitby

Bratři a sestry, přátelé. Chtěli bychom Vás touto cestou poprosit o modlitby. Před několika týdny nám lékaři sdělili, že náš syn je pravděpodobně ohrožen vzácnou genetickou metabolickou vadou spadající do skupiny mukopolisacharidóz. Je to nemoc smrtelná s fatálními následky na intelekt, psychiku a fungování dítěte. Před nedávnem se podezření potvrdilo ze vzorků krve a nyní je nemoc u našeho syna Samuele diagnostikována. Náš Pán Bůh nás přesto vše vede k dalším vytrvalým modlitbám za záchranu našeho syna. Vede nás k modlitbě a posvěcení slovy proroka Jóele ...*vraťte se ke mně celým srdcem svým, s postem, pláčem a truchlením! Roztrhněte svá srdce, a ne pláště své, k Hospodinu, svému Bohu, vraťte se; je přece milostivý a soucitný, nesmírně trpělivý, velmi laskavý a který od zla upouští... (Jl 2,12-13) Proste: „Ušetří, Hospodine, svůj lid, nevydávej posměchu své dědictví, ať nejsou pořekadem pro pohany! Proč se má říkat mezi národy: „Jejich Bůh? Co je s ním?““ Hospodin se pak rozhorlí pro svou zem a nad svým*

lidem se slituje. (Jl 2,17-18) Není to jen výzva, která se týká modliteb o uzdravení našeho syna, ale postoj ke kterému nás Pán vede v této výzvě je postojem připravenosti na Jeho příchod, postoj očistění se od nečistoty a vede nás k posvěcení a přiblížení se k Němu, aby našim modlitbám nic nestálo v cestě.

Chceme Vám všem poděkovat za Vaše modlitby, soucit a projevy sounáležitosti. Jste pro nás rodinou a velkým povzbuzením.

Bolek a Daniela Taskovi

Ohlédnutí za XcamPem 2017

Podzim přináší nejen pestrost barev, ale také dlouhé a chladné večery. Chci Vás povzbudit k pozitivnímu a příjemnému využití těchto chvílí, k návratu do teplého léta v „XcamPovském“ prostředí a různorodé pestrosti programu. Prostřednictvím CD nosičů nebo YouTube kanálu máte možnost prožívat vzácné okamžiky ještě jednou. Můžete poslouchat přednášky, semináře, evangelizace, kterých jste se nemohli zúčastnit.

Tematickou osou evangelizací, přednášek a seminářů byla skutečnost okamžiku rozhodnutí, které vystihovalo téma BUĎ – ANEBO.

Evangelista Radek Kolařík kladl důraz na akceptaci Písma jako Božího Slova. Evangelizace podtrhovaly Boží svrchanost, pravdivost a výlučnost Písma. Zvěst Božího Slova nebyla poznamenána trendy dnešní moderní plýtké korektnosti na úkor biblické pravdy. Zmínil nám méně známé pohledy na některé biblické pravdy, které mnohé z nás vedly k hlubšímu uvědomění si Boží svrchova-

nosti a tajemství Božího plánu spasení hříšného člověka.

O tom, kam až se církev může posunout, zneváží-li Boží Slovo a relativizuje fundamentální biblické pravdy, které znovu podtrhla reformace, jsme byli informováni v přednáškách biskupa Gustafssona. Reálně nám byly vykresleny konkrétní následky toho, přijme-li církev liberální teologický směr. Inspirativní byl také příklad řešení a východisko z této situace.

S Aloisem Boháčkem můžete uvažovat nad neotřelými tématy: *Jak to dopadá, když Vám ďábel dělá advokáta, Které duchovní prvky není možné zkombinovat.* Zbytek Kaleta zpřítomňuje obtížný a neskutečně zajímavý život dr. Martina Luthera. Aleš Hejlek pokládá těžkou otázku *Zklamání životem, zklamání Bohem?* Michal Rod řeší palčivé téma *Věda a víra.* Šárka Klusová a Pavlína Sztefková přicházejí mezi dívky se zásadní otázkou *K čemu jsou holky na světě?*

Během podzimních večerů si můžete poslechnout mnoho dalších témat a zajímavých odpovědí. Přejeme Vám, aby tento čas byl pro Vás velikým požehnáním.

Přípravy na XcamP 2018 už začaly, proto Vás prosíme o přímluvné modlitby.

Pavel Kaczmarczyk

Literární hlídka

Teologický časopis *Dialog* publikoval v posledním loňském čísle článek D. L. Brunnera a L. Payne pod názvem ***Exploring Pietism as an Intermediary for Lutheran-Pentecostal Dialogue*** (*Využití pietismu jako prostředníka pro dialog mezi luterstvím a letničním hnutím*). Oba

Velký objev?

Zamyšlení nad knihou Uifa a Brigitte Ekmanových *Velký objev*

autoři uvádějí shodné prvky obou tradic, které vyzdvihl pietismus, a to úsilí o obrácení, zbožnost založenou na Bibli, praktické posvěcení, misijní aktivitu a snahu o opravu nedostatků náboženského života. Nezakrývají ovšem ani oblasti, kde jsou mezi oběma tradicemi značné rozdíly, a to zejména roli svátostí, některých duchovních darů a eschatologií.

V nakladatelství Rosa Books vyšla autobiografie letos předčasně zesnulého Nabeela Qureshiho ***Hledal jsem Alláha, našel Ježíše***. Díky této knize se stal její autor jedním z nejznámějších křesťanských apologetů v dialogu s islámem.

Lutherova společnost v Praze vydala spis ***Heidelbergská dišputa*** s podtitulem *Lutherova theologie crucis*. Autory jsou Lubomír Batka a Pavel-Andrei Prihracki; kniha obsahuje překlad a výklad disputace, v níž Luther poprvé za hranicemi Saska prezentoval své učení a zformuloval tzv. teologii kříže.

Nakladatelství Biblin vydalo útlý výbor z Lutherových dopisů pod názvem ***Dopisy blízkým***. Nedlouhé dopisy jsou čtivé a ukazují Luthera zejména v jeho pastorační službě a službě své rodině. Výbor z dopisů je doplněn předmluvou doc. Wernische.

Velké reformační jubileum uctilo vydavatelství Kalich vydání výběru Lutherových citátů pod názvem ***Bůh je rozpálená pec plná lásky***. Citáty jsou řazeny abecedně podle témat „od almužny po život“.

Poutníkova četba vydala Komenského spis ***Hlubina bezpečnosti***, převedený do moderní češtiny. Vydavatel spis charakterizuje jako „*dílo, které nás neomylně vede k jedinému zdroji života i po vzbuzení – Ježíši Kristu*“.

Daniel Spratek

Dočetl jsem zajímavou knihu, která ve mně bude ještě hodně dlouho rezonovat. Jedná se o svědectví zakladatele a vedoucího církve *Slovo života*, který spolu se svou manželkou přestoupil do římskokatolické církve.

Dovolím si malé ohlédnutí: Církev *Slovo života* byla založena v devadesátých letech ve Švédsku. Díky čilé misionářské aktivitě se následně rozšířila do různých částí světa. Také do Československa. Kromě poměrně tradičních charismatických důrazů se vyznačovala zaměřením na prosperitu věřícího – pokud jsi křesťanem, pak bys měl být zdravý, úspěšný a bohatý. Pro tento důraz byla církev vystavena oprávněné biblické kritice. Snad největšího odmítnutí se jí dostalo ze strany církve *Křesťanská společnost a Apoštolské církve*. *Slovo života*, vyznačující se určitou mírou arogance vůči ostatním církvím, jakákoliv napomenutí ignorovalo.

Nyní však samotný protagonista vystupuje ze své vlastní denominace a připojuje se ke společenství, které po dlouhý čas nelítostně pranýřoval. Dovolím si poukázat na několik zajímavých a zvláštních momentů přerodu Ekmanových.

Ze svědectví jasně vyplývá, že Ulf i jeho manželka Birgitte dlouho hledali kořeny. Nějak jim nestačilo, že mají síť rostoucích sborů. Potřebovali vědět, že to, co vytvořili, není „ve vzduchoprázdnu“. Ukotvení hledali na svých častých cestách do Izraele a Říma. Kromě toho se potkávali s lidmi, kteří vycházeli z jiných křesťanských tradic. Oba se začali zabývat poutními místy římskokatolické

církve a studovat římskokatolickou historii a teologii. Ulf si nechal několik měšiců vysvětlovat katechismus katolické církve.

Co je zvláštní: Ulf Ekman se neodvolává na žádné reformační učení. Mám dojem, že ho ani nikdy nepochopil. Zásadu *Sola Scriptura* ve své knize označil za nebiblickou. Naopak bez jakýchkoliv výhrad akceptuje celé učení římskokatolické církve včetně dogmat o papežském primátu, o mariánských zjeveních, mariánských dogmat (neposkrvněné početí a nanebevstoupení) i tzv. magisterium katolické církve. Jako ukázka teologické kvality tvrzení Ekmanů může posloužit jejich obhajoba učení o očistci. Brigitte argumentuje takto: V jejich domě se do bytu chodí přes prádelnu, tedy i my potřebujeme očistec před tím, než vstoupíme do nebe.

Zajímavé je i to, že absolutně schází pokání z nebiblické teologie prosperity. Byť se objevuje něco jiného: Ekmanovi uvádějí, že římskokatolická církev si uvědomuje význam utrpení v životě křesťana. To v původním učení *Slova života* scházelo. Pro takové zjištění však pravda nebylo nutné chodit až k římským katolíkům. Učení o kříži vyznávají všechny křesťanské denominace. Kromě Ekmanova původního *Slova života*.

A ještě jedna poznámka: Celý proces přechodu k římskokatolické církvi je popisován jako dílo Ducha svatého. Podobně jako kdysi *Slovo života*. Ale oné konverzi, tomu dni „D“, kdy Ekmanovi přešli z jednoho extrému do druhého, předcházela nebývale důkladná mediální příprava. Ulf zcela bezostyšně popisuje, jak byla pro odchod z vlastní denominace, tak pro přijetí v té nové napřed zajištěna řádná pozornost médií. Předem byly připraveny rozhovory, člán-

ky i internetové příspěvky. Kvalitní mediální masáž. Ale to lidé ze *Slova života* vždycky uměli.

Zbyšek Kaleta

Výpisky odjinud

Hrozba pro západní civilizaci

Nukleární zbraně ohrožují lidi, ideje ohrožují civilizace. (...) Skutečnou hrozbou západní civilizaci je skutečnost, že přestává mít důvěru v sebe samou. S ohledem na tuto skutečnost nepředstavuje hrozbu Rusko, ale levicovými silami ovládaná média a univerzity – to je to skutečné existenční nebezpečí. Byl to snad Putin, kdo zničil pojetí muže a ženy? Přesvědčil Putin polovinu generace Američanů, kteří dosáhli dospělosti na přelomu 20. a 21. století, že socialismus je lepší než kapitalismus? Je Putin důvodem toho, že oxfordští studenti odhlasovali, že Izrael představuje větší nebezpečí pro mír než Hamás? Putin je vskutku kvazi-diktátor s vražednými sklony. Ale veškeré toto pohrdání západní civilizací pochází ze západních médií a západních univerzit.

(Dennis Prager: *Nukes Threaten People; Ideas Threaten Civilizations*, Townhall, 18. 7. 2017, townhall.com)

Vzdělanost českobratrských evangeliků

Českobratrská církev evangelická měla výrazně kvalitnější vzdělanostní složení než ostatní církve i v porovnání se strukturou celé populace. Z počtu osob, které tuto církev zvolily, jich 56 % mělo úplné střední a vysokoškolské vzdělání (v rámci celé populace to bylo

o 12 procentních bodů méně). Samotné vysokoškolské vzdělání mělo téměř 22 % osob hlásících se k Českobratrské církvi; celorepubliková hodnota byla pouze 12,5 %. Tato vyšší kvalita vzdělání platila pro celé věkové spektrum. Např. i v nejvyšší věkové kategorii – ve věku 70 a více let mělo vysokoškolské vzdělání 12,6 % osob, zatímco celorepubliková hodnota pro tento věk byla 7,5 % a nižší podíly měly i ostatní církve.

(Český statistický úřad: Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu, 2014, s. 27)

Ordinace žen a ordinace homosexuálů

Text z Ga 3,28 („není už rozdíl mezi ... mužem a ženou; vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši“) může být a je užíván v některých církvích jako argument pro ordinaci gayů. Ve skutečnosti se věc má tak, že ordinace žen může připravit a často i v praxi připravuje cestu pro ordinaci homosexuálů. Zastánci ordinace žen mohou protestovat proti spojování těchto dvou věcí. Jejich protest je částečně ospravedlněný; na první pohled jde o dvě zjevně různé věci. Nicméně tento protest je ospravedlněný jen částečně. Schéma argumentace pro ordinaci homosexuálů následuje stejné výkladové cesty jako argumentace pro ordinaci žen: (a) odvolání se na Ga 3,28 (b) představa, že to, co psali pisatelé Bible, bylo podmíněno jejich kulturou a dobou, a proto to, co řekli proti homosexualitě, mělo jen dočasný význam; „co to znamenalo“ tehdy není nutně tím, „co to znamená“ pro nás dnes. A tak církve, které přijaly ordinaci žen po debatě o věci „bez předsudků“, se za pár let ocitly při pokusu o debatu – opět „bez předsudků“ – o ordinaci homo-

sexuálů. Sjednocená církev Austrálie a Evangelická Luterská církev Ameriky jsou jen dva příklady z mnoha, jaké by bylo možno uvést.

(Greg Lockwood: The Women's Ordination Debate in the Lutheran Church of Australia. 2nd Ed. Privately printed, 1999, s. 14.)

Problém liberální teologie

A může-li kdo bez Pána Ježíše zákonů řádně rozumět? Ne, nemůže. A proto se naše námitky proti tak zvané vyšší kritice, a proti vši negativní teologii neobracejí ani tak proti podrobnostem. V těch oni mají nejednou pravdu, a my se neostýcháme i od nich se učit. Ale co jest všechno platné, když vy vlastně stojíte MIMO věc, o kterou běží, jelikož neznáte Toho, ke kterému Zákon jako pěstoun vede!

(Jan Karafiát: Šestnáctero pražských kázání, 1905, s. 216)

Důvody pro zrušení společenství mezi církvemi

(...) Nicméně, někdo může namítat, že bychom neměli rušit společenství (mezi anglikánskými církvemi) kvůli věcem, které nejdou přímo proti starocírkevním vyznáním víry. Sám arcibiskup z Canterbury nedávno řekl, že církev by se neměla štěpit kvůli věcem, které nejsou – jak se vyjádřil – „věrovyznačkové“; je ovšem důležité mít na paměti, že autorita vyznání víry je odvozena od Bible, a je to Bible, co je v církvi nejvyšší autoritou v oblasti učení. (...)

Vyznání víry mají autoritu, ale jen proto, že jsou v souladu s Písmem. Z toho plyne, že falešným učením není jen to, co je v protikladu k vyznáním víry, ale co je v protikladu k Písmu.

To je podstatné pro naše anglikánské

kořeny a pro to, jak by anglikáni měli chápat církev. Pokud by křesťané neměli nikdy přerušit společenství, dokud nedojde k neshodě o učení, obsaženém ve vyznáních víry, pak by reformace v 16. století, kdy byly v sázce velké doktríny o milosti, musela být považována za omyl.

Nyní žijeme uprostřed další velké reformace. V těchto dnech je také rušeno společenství, a to kvůli praktikované homosexualitě, stejnopohlavním manželstvím a rozmývání pohlavní identity; nic z toho není zmiňováno ve vyznáních víry, ale všechno to je v rozporu se základním biblickým chápáním manželství a identity člověka.

Otázkou (...) není volba mezi jednotou a nejednotou, otázkou je, o jaký druh jednoty by šlo? Jednota, která by zahrnovala ty, kdo setrvávají ve vzpouře proti Božimu Slovu, by byla falešnou jednotou. (...)

(Otevřený dopis nigerijského anglikánského arcibiskupa Nicholase Okoha, 7. září 2017, <https://anglican-nig.org/>)

Daniel Spratek

Tip na výlet

Luterská modlitebna ve Slavonicích

Jihomoravské Slavonice, ležící na hranicích České republiky s Rakouskem nabízejí jedinečnou turistickou atrakci, připomínající evangelíky, kteří ve městě v předbělohorské době žili.

V renesančním domě U Itala (č. p. 517) na Horním náměstí se zachovala nástěnná výmalba luterské modlitebny ze 16. století. Unikátem je soubor jednadvaceti nástěnných maleb s výjevy

ze Zjevení Janova z roku 1568. Protestantské zadavatele výmalby prozradí vyobrazení šelmy s papežskou korunou (tiárou) na hlavě. Na návštěvníky ze stěn dýchá ojedinělá atmosféra druhé poloviny 16. století. Původní strop modlitebny byl při rekonstrukci v roce 2002 po starém způsobu natírán bíčí krví. Unikátní fresky byly restaurovány v letech 2016–2017. V modlitebně lze kromě nástěnných zhlédnout i expozici starého hospodářského nářadí. Dům s luterskou modlitebnou funguje rovněž jako penzion a nabízí několik pokojů se stylovým vybavením k ubytování.

Návštěvu Slavonic lze spojit s cykloturistikou v tzv. České Kanadě či výstupem na nedaleký hrad Landštejn či sestupem do gotických chodeb Slavoňovického pozemí.

Daniel Spratek

Kde se vzala „blbá učitelka“?

Asi jsem už stár a sešlý věkem, protože nerozumím jedné poměrně nové záležitosti. Nebojte se, nebudu si stěžovat na technické vymoženosti – na e-maily, iPhony, Facebook či Messenger. Na ty už jsem si zvykl a sám je používám. Jde mi o něco jiného. Záhadou je pro mne pojem „blbá učitelka“. Používají ho nevěřící, ale kupodivu i mnozí věřící. Přijde dítě s pětkou? Může za to blbá učitelka. Dostane poznámku? Blbá učitelka si neumí poradit jinak. Propadá? Taktéž. Šikanuje někoho? Jakbysmet. Za vše může ona!

Ale kde se najednou vzala? Za mé školní docházky neexistovala. Pamatuji si, jak si nás paní učitelka na základní škole pozvala do třídy, poté co viděla, jak řádíme ve sněhu. Jednoho po druhém nás, přesněji naše natažené ruce, „odměnila“ dřevěným pravítkem. Jelikož jsem dvakrát s úsměvem uhnul, vzala prut a polámala jej o zadní část mého těla. Trest pak musela dokončit velkým pravítkem. Tato učitelka byla poměrně přísná, ale její fyzická síla... žádná sláva. Kdybych doma jenom ceknul o tom, že jsem ve škole dostal výprask, byl bych schytal ještě od maminky a pak třeba i od otce. Paní učitelka by ve srovnání s nimi byla velmi mírná. Sousloví „blbá učitelka“ v našem slovníku krásně scházelo.

Nejspíš jsem nepatřil k nejhodnějším žákům. Pravděpodobně jako jediný v historii školy jsem dostal trojku z výtvorné výchovy. Samozřejmě nebylo na vině moje malování, ale celkový přístup ke školní docházce. Dalo by se dlouze vyprávět o tom, kdy, za co a jak jsme to schytávali, ale to není podstatné. Pod-

statné je, že by nikdy ani mne ani mé rodiče nenapadlo vinit z mých studijních (ne)úspěchů „blbou učitelku“. Byl jsem to já, kdo byl „blbý“ svou leností a lumpárnami. Za výsledky a chování nebyl v té „prehistorické“ době odpovědný nikdo jiný, než žák samotný.

Moje lumpárny skončily v patnácti letech, kdy jsem uvěřil. Od té doby jsem s učením ani s chováním neměl problémy. Do školy přišel po prázdninách nový člověk. Víím, že mi moje nově budovaná úcta, obdiv a snad i láska k učitelům zůstala na celý život. Ani moje dcery se nikdy neodvážily přijít s tím, že někdo z pedagogů je „blbý“. Na žádnou „blbou učitelku“ jsem nenarazil, ani když jsem se nedávno vydal na pospas dalšímu vzdělávání. Mnohokrát jsem si nadával, že jsem něco mohl udělat lépe, ale za mé výkony a studijní výsledky jsem vinil pouze sebe.

Vůbec si nemyslím, že by učitelé a učitelky byli dokonalí. Pokud ale chceme načerpat při vzdělávání maximum, do jisté míry se musíme školním autoritám podvolit. V hlavě mi rezonuje jedna věta, kterou jsem nedávno ve škole slyšel: „Máš jen tolik, kolik do toho vložíš.“ Pokud budu své neúspěchy přičítat stále někomu jinému, nikdy nepřevzmu odpovědnost za svoje vlastní činy.

Často se díváme negativním věcem, které se kolem nás dějí. Nemohou však částečně pramenit právě z toho, že si nevážíme lidí, kteří mají zásadní vliv na formování našich dětí? Nenastala náhodou vhodná doba pro přehodnocení vztahu k učitelům?

Zbyšek Kaleta

XcamP 2017

Časopis „Idea“ je určen pro vnitřní potřebu
Křesťanského Společenství–Společnosti Křesťanské při SCEAV.
Redakční rada: Milan Pecka, Jan Rucki, Štěpán Rucki, Urszula Szymczek,
Daniel Spratek, Zbyšek Kaleta, Lukáš Borski, Martin Tomala.
email: casopisidea@email.cz
viz také webová stránka: <http://www.ks-sch.cz/idea>